

NAPI KÖZLÖNY

A MAGYAR ORVOSOK ÉS TERMÉSZETVIZSGÁLÓK
 Debreczenben, 1882. Augusztus 20-tól 27-ig tartott
 XXII. NAGYGYÜLÉSÉRŐL.

SZERKESZTIK:

Dr. HOCHHALT KÁROLY, Dr. VARGA GEIZA, Dr. ZELIZY DÁNIEL,
 TITKÁROK.

Debreczen, 1882. Augusztus 22-kén.

A magyar nemzeti tudományosság fáradni nem tudó munkásai — magyar orvosok és természetvizsgálók — Debreczen falai között legyetek üdvözölve!

Ösmerve vannak itt munkálkodástoknak céljai, fáradozásaitoknak eddig elért eredményei, s legyetek meggyőződve, hogy e város lakosai vendégszerető lelkesedéssel fogadják itteni megjelenéseiteket.

Tudják itt, hogy munkálkodástok első helyen emlithető gyümölcse a hazai szakirodalom gyárapítása. Évkönyveitek gazdag tartalmu lapjairól a becsületes munka, szorgalom, előhaladás jelei tündöklenek az olvasó elé.

Tudják itt, hogy pályadíjakkal segítetek elő a tudományosság terjesztésének, népszerűsítésének hazafias ügyét.

Tudják itt, hogy országos intézkedéseknek megpendítői, korszerű nevezetes lépéseknek indítványozói, tervadók, kérők, sürgetők nemzeti ügyek nevében sokszor voltatok már eddig is.

Tudják itt azt is, hogy filléreitekből áldoztok a haza fényes múltja, fényes emlékének is.

Tudják — a haza különböző pontjain látott fellépéseitekből, — hogy a szaktudománynak nemzeties szint adni törekvő kezetek mindenütt igyekeztek egy-egy hiányt helyreütni, irodalmi önállóságunk érdekében egy-egy támaszpontot teremteni; tudják tehát itt — tudlatja mindenki Magyarországon — hogy a szakirodalom kopár térein csemetéket ültettek, azokat ápoljátok, fájó sértések ellenében úgy oltalmaztatok, hogy az ártalom csak titeket érhet — a csemetének szélvihart érezni nem szabad.

S hogy Debreczen város népe csakugyan tudja ezeket rólatok: mi bizonyíthatná fényesebben, minthogy ide hívott s szívesen látott vendégképen itt vagytok.

Nem szemlélhette Debreczen város utatokat tovább a nélkül, hogy azt ne mondta volna : jertek ide hazaszeretet vezérszavára után járó vándor tudósok, jertek az ország szívére, hadd fejezzük ki itt is nektek azt a mi kevés betűből ki áll ugyan, de a minél többet nem kívántok — az elismerést.

Debreczen élt is, él is oly ünnepnapokat, melyeken nemzeti érdekek ápolói jelennek meg kebelében, s kik itt megfordultak, kiknek a szót hazaszeretet adá ajkukra, tettök a nemzet felvirágoztatására volt irányozva — mindig meglették itt a nékiek szükséges s egyuttal jól eső támogatást.

Ezt tudva, legyetek honfitársak — vendégek meggyőződve a felől, hogy a mit meleg rokonszenv nyújthat — készen van tartva a ti számotokra is.

Vendégeink között jól esik kiemelve üdvözölnünk téged is, idegen nemzetnek — hatalmas hazádnak — Angliának tudós fia!

Nem kérjük mi vezérelt hozzánk, multak emléke-é, rokonszenv vagy részvét, csak köszönjük, hogy e hazát s abban a magyar orvosok és természetvizsgálók vándorgyűlését s egyuttal Debreczent megjelenéseddel megtisztelted.

Őszinte érdeklődéssel fogjuk hallgatni az igéket, melyeket a szabadság s tudomány terén egyaránt zászlóvivő hazád dicsőségére — nekünk buzdításunkra — itt a mi szerény körünkben elhangoztatsz.

Fogadd el tőlünk szeretetünknek kifejezését s hidd el az irott szót, hogy a magyarnál jobban nem tud szeretni senki.

Ezer esztendő történetére hivatkozunk e mondásnál.

Mert ezer éve, hogy Magyarország térein él e nemzet, azóta foly itt az a munka, az a küzdelem, mely örömben ritkán tarthatott pihenőt, hosszú mély gyászba gyakran temetkezett. S mi tartotta fen ekkorig ezt az országot? Nem a természetes határok ereje, nem bevehető várak sokasága, hanem az a bevehetetlen vár, a mit hazaszeretnek hívnak.

Vidd el a hirt — mélyen tisztelt vendégünk — hatalmas hazádba, hogy még itt némely szaktudomány irodalma számára csak az alapkövek lerakásánál járnak, és mint kis népnél szükség, összes nemzeti erővel építik a jobb jövő épületét.

Nem kérjük, hogy ments ki előrehaladott hazádban némely irodalmi ágból tapasztalható elmaradásunk miatt.

Tudja azt Anglia, hogy századokkal ezelőtt az országok nemzetközi sorozatában hatalom, miveltség tekintetében elől állott volt Magyarország. De a világtörténet vihara feltámadt, rá ütött épen mikor „magyar dicsőség tengerében hunyt el észak, kelet, dél hulló csillaga“ s tudósaink a harczmezőre mentek elesni hazájokért, könyveink harci zsákmány, rab sorsára jutottak s magunk vérünk omlásától hosszú időn át meggyengülve, életünkét majd-majd elveszítettük.

Még csak nem rég ébredhattunk új életre — ugyszólva — a Széchenyi korszak óta.

De mióta újra ébredhattunk, munkálkodunk, igyekszünk, lelkesedünk, áldozunk a multakért és a jövőnek.

Jelenünket megédesíti a hit, a remény, a munka és az oly szerencse, melynek alkalmával más nemzet elfogulatlan tudós fiait is tisztelhetjük körünkben.

Isten éltesse sokáig a magyar orvosok és természetvizsgálók XXII-dik nagygyűlésének tengeren tulról jött érdemes tagját s ritka kedves vendégét!

Isten áldja meg a magyar orvosok és természetvizsgálók XXII-dik nagygyűlésének munkáját!

Dr. Zelizy Dániel.

A magyar orvosok és természetvizsgálók vándor-gyűlésének alapszabályai.

I. §. C z é l.

1. Az orvosi, természet- és rokon tudományoknak fejlesztése, terjesztése és népszerűsítése.

2. A vándorgyűlés alkalmat nyújt, hogy az orvosi, természet- és rokon tudományi társulatok tagjai, vagy ezen tudományok művelői és kedvelői találkozzanak és ismerkedjenek, hogy az egyes szakok saját működésüket és a buvárlat eredményeit általában kölesönösen ismer- tessék, hogy így egymásra és együttesen a nagy közön- ségre hatva, ama tudományokat népszerűsítsék.

II. §. E s z k ö z ö k.

3. A fentemlített czélből rendszeren évenként, esetleg két évenként vándorgyűlések tartatnak.

4. A vándorgyűlések helye hazánk majd eme, majd ama népesebb, főbb iskolákkal s jelesebb intézetekkel, nemkülönbén természeti ritkaságokkal bíró városa vagy vidéke lehet.

5. A gyűlésen képviselt tudományoknak megfelelő- leg a vándorgyűlés következő három csoportra oszlik: 1) orvos-sebészi csoport, 2) természettudományi csoport, 3) társadalmi s gazdasági csoport.

6. A gyűlésen tartott értekezéseket a „Munkálatok“ -ban közli és terjeszti.

III. §. G y ű l é s e k.

7. A gyűlések háromfélék: a) közgyűlések, b) szak- gyűlések, c) tudományos estélyek.

IV. §. T a g o k.

8. A vándorgyűlés tagja mindenki lehet, a ki az orvosi, természet- és rokon tudományokat műveli vagy kedveli (férfi, nő), hogy ha a 6 o. é. frtban megállapított tagdíjat lefizeti.

9. A tagok minden gyűlésben résztvehetnek. Sza- vazati joggal bírnak a szakosztályok megalakításánál, megkapják a „Munkálatok“-at, a „Napi Közlöny“-t, helyiratot s egyéb kiosztásra kerülő nyomtatványokat; az utazás, kirándulások stb kedvezményében részesülnek.

V. §. S z e r v e z e t.

10. A vándorgyűlés állandó közege az állandó köz- ponti választmány. A vándorgyűlés ügyeit a folyó ülésre megválasztott elnökök és titkárok, a vándorgyűlési nagy választmány nyal és a szakválasztmányokkal együtt inté- zik és közvetítik.

VI. §. V a g y o n.

11. A vándorgyűlés vagyona: 1) a tagsági díjak; 2) a vándorgyűlés eladott nyomtatványainak beszedett ára s 3) nagylelkű adakozóknak pályakérdésekre s egyéb tudományos czélokra tett adományai képezik.

VII. §. N y e l v.

12. A vándorgyűlés hivatalos nyelve a magyar; külföldiek közléseit más nyelven is előadhatják.

* * *

13. Feloszlás esetében az egylet vagyona felett a közgyűlés határoz, de az csakis tudományos czélra for- dítható.

14. Az esetben, ha a vándorgyűlés az alapszabá- lyokban meghatározott czélt és eljárást, illetőleg hatáskö- rét meg nem tartja, a királyi kormány által, a mennyi- ben további működésének folytatása által az állam, vagy a gyűlési tagok vagyoni érdeke veszélyeztetnék, hala- déktalanul felfüggesztetik; s a felfüggesztés után elren- delendő szabályos vizsgálat eredményéhez képest, végleg fel is oszlattatik, vagy esetleg az alapszabályok legponto- sabb megtartására, különben feloszlítás terhe alatt kö- telezitetk.

* * *

33,792. sz. — Látta a magyar kir. belügyminister, oly megjegyzéssel, hogy az alapszabályok módosítása, az egylet feloszlása, s ez esetben vagyona hova fordítása iránt hozott közgyűlési határozatok, foganatosítás előtt a m. kir. belügyminiszteriumhoz felterjesztendőek lesznek.

Budapesten, 1881. évi július hó 16-án. A minister megbízásából: L u k á c s G y ö r g y minist. tanácsos.

A magyar orvosok és természetvizsgálók vándorgyűlésének ügyrendje.

I. fejezet. A v á n d o r g y ű l é s e l ő z m é n y e i.

1. Az állandó központi választmány, a vándorgyű- lésnek tisztviselői és a helyi bizottság intézkednek az iránt, hogy a tudományos társulatok a vándorgyűléseken kifejtendő közösműködésbe vonassanak; különösen a tudományos tárgyak érdekében, ha ama társulatokban előadva olyanoknak ismertetnének fel, melyek szélesebb körben való terjesztést érdemelnek. Ennek eszközzésére alkalmas szakférfiut jelölnek ki, továbbá egyes szakfér- fiakat szólítanak fel közlési előadásokra, tudományos estélyek rendezésére, és a szakelnökségek teendőire. Végre időszerű kérdéseket tűznek ki, melyek tárgyalása és vitatása kívánatosnak mutatkozik.

2. Az előkészületeket az állandó központi választ- mány és a vándorgyűlés tisztviselői, a helyi bizottsággal egyetértőleg teszik meg. Nevezetesen: a gyűlés idejét és előrajzát (programm) megállapítván, hírlapokban közzé- teszik; gondoskodnak arról is, hogy a gyűlés helyének és vidékének természeti ritkaságai s egyéb nevezetessé- gei, intézetei és viszonyai — helyirat, kiállítások, mutat- ványok s kirándulások által megismertessenek.

II. fejezet. A b e i r á s.

3. A vándorgyűlés helyén, a megnyitó közlést megelőző három napon a pénztárnok, és egy külön bi-

*

zottság jelenlétében a tagok magukat a vándorgyűlés névkönyvébe sajátkezűleg írják be. Mindenki beírja nevét, polgári állását, állandó lakhelyét, esetleg azon egy szakosztályt, melyben mint szakember részt akar venni, tartandó értekezésének címét és a gyűlés helyén levő lakását; s leteszi a tagsági díjat, ha már korábban az utazási igazolvány kivételekor le nem fizette.

Ekkor tagsági jegyet kap, melynek alapján a tagnak jogait és kedvezményeit élvezi. Tagoknak tekintendők azok is, kik csak levélben jelentkeztek, s a mennyire lehetséges, a nyomtatványokat is megkapják. Az elkésett tagok a vándorgyűlés egész tartama alatt fölvételnek, s ezek is csak annyiban részesülnek a nyomtatványokban, a mennyiben még telik. Korábbi gyűlések „Munkálatai“ póstabér és a munkálat árának lefizetése mellett elküldetnek.

4. A beírás harmadik napján, a megnyitó közülés előestéjén tartatik meg, a találkozás és előleges tájékoztató céljából, az ismerkedést estély.

III. fejezet. V á n d o r g y ű l é s.

5. Vándorgyűlés rendszeresen minden évben, esetleg minden két évben tartatik, még pedig augusztus hóban.

6. A gyűlés helye változik, s azt a közülési nagy választmány határozza meg.

7. A vándorgyűlés 5—6 napig tart, mely idő a közlési szakülésekre, tudományos estélyekre, esetleg célszerűen rendezett kirándulásokra oszlik fel. Több időbe kerülő kirándulások a vándorgyűlés befejezése után tartatnak.

8. A vándorgyűlés tisztviselői: egy vagy két elnök, két vagy több alelnök és több titkár, egy pénztárnok, levéltárnok és ellenőr. Az elnökség és a titkárok egy, — a pénztárnok, levéltárnok és ellenőr három ülőszakra választatnak. Az elnökség egyik tagja az orvosok közül választandó; az egyik alelnöknek és titkárnak budapesti lakosnak kell lennie.

9. Az összes ügyvezetés az elnököt illeti. Az elnököt, ki a közületeken elnököl, távollétében egy alelnök helyettesíti. A titkárok feladata a közülés jegyzőkönyvét vezetni, s a „Napi Közlöny“-t szerkeszteni.

IV. fejezet. K ö z ű l é s e k.

10. Rendszerint két, t. i. megnyitó és bezáró közülés tartatik.

A megnyitó közülés tárgyai:

- a) az elnök megnyitó beszéde;
- b) üdvözlés a helyhatóság részéről;
- c) hivatalos levelek és jelentések [az üdvözlésekről, küldöttségekről, az állandó központi választmány jelentései pályadíjakról stb.];
- d) az alapszabályoknak és ügyrendnek — ha kívánatnék — felolvasása;
- e) közérdekű rövid értekezések.

A bezáró közülés tárgyai:

- a) jelentés a pénztár megvizsgálásáról;

b) a jövő vándorgyűlés helyének és tisztikarának kihirdetése;

c) a közülési nagy választmány egyéb határozatainak bemutatása;

d) az állandó központi választmány ujonnan választott tagjainak kihirdetése;

e) esetleg közérdekű tudományos előadás,

f) az elnök bezáró beszéde, melyben a vándorgyűlés főbb mozzanatait vázolja és bucsuszavak.

V. fejezet. S z a k ű l é s e k.

11. Az alapszabályok 2. §-ában megállapított csoportok a következő szakokat foglalják magukban:

A) Orvos-sebészi csoport: 1) belgyógyászat, 2) sebészet, 3) közegészségügy.

B) Természettudományi csoport: 1) biológiai (állattan, növénytan, élettan), 2) anthropologia és ősrégészet, 3) physika, chemia, gyógyszerészet és technikai tudományok, 4) földtan és ásványtan.

C) Társadalmi és gazdasági csoport: 1) társadalmi tudomány és statistika, 2) földrajz és meteorologia, 3) gazdaság és állatgyógyítás.

12. A mennyire lehetséges, a szakosztályok helyiségei egy épületben vagy legalább egymáshoz közel legyenek. Az ülés pedig úgy osztatik be, hogy a tagok több szaknak üléseit is látogathassák.

13. A szakcsoportok vezetésével és üléseik megnyitásával megbizottak a beirt tagokat üdvözölvén, megtartják az elnöki megnyitó beszédet (adresse), melyben egyik vagy másik szaktudomány haladását, vagy nevezetesen helyi viszonyokat fejtegetik, tekintettel az egész csoport osztályaira. A csoport ezután esetleg, a beirt tagok számának megfelelően, egyes szakosztályokra oszlik.

14. E szakosztályok külön helyiségekben jövén össze, mindenekelőtt megalakulnak. Minden szakban, mindennapra külön egy elnököt, s az ülések egész tartamára két jegyzőt választanak szótöbbséggel. Az ülés végén megválasztandó a következő napi szakülés elnöke. A jegyzők kötelessége a jegyzőkönyvet szerkeszteni, s az előadások kivonatát a „Napi Közlöny“ számára egybe gyűjteni. Hogy ez könnyebben történjék, minden értekező megkérendő, hogy tárgyát a jegyzőkönyv számára kivonatban magával hozza, vagy még a szakülés tartama alatt elkészítse. E kivonatok és a jegyzőkönyv, valamint a következő szakgyűlés előrajza is 2—3 órával a gyűlés befejezése után a titkári irodában a „Napi Közlöny“ számára beadandók, megnevezvén egyszersmind a következő napra választott elnököt is.

15. Megalakulása után minden szakosztály a hozzátartozó s jelenlevő szakemberekből szakválasztmányt választ, mely a szakosztály napos elnökével és a jegyzőkkel intézi a szakosztály minden ügyét. A szakválasztmány tagjait képezi az illető szak tagjainak harmadrésze, mely ha ötnél kevesebb volna, öt tagra egészítendő ki. A szakválasztmány minden ülés előtt összejő és meghatározza az előadandó tárgyak sorát, az ülés után jövő nap ülés-

rendjét; tagjainak kötelessége levén a szakosztály ülésén végig jelen lenni, titkos szavazással határoz a felett is, hogy valamely értekezés az évkönyvbe felvétessék-e vagy sem, és vajon egész terjedelemben vagy kivonatban. Oly előadó, kinek előadását a szakválasztmány felvételre nem ajánlotta, e határozat ellen az állandó központi választmányhoz fellebbezhet, mely, a szakosztály elnökének meghallgatása után, ilyféle ügyben véglegesen határoz.

16. Minden a szakülésben tett indítvány irásban adatik be. Ha az indítvány csak a szakosztályra vonatkozik, akkor a szakválasztmány tárgyalja, s a határozatról vagy eredményről a szakosztályt értesíti. Ha az indítvány az egész vándorgyűlésre vonatkozik, akkor tárgyalás céljából a közülés nagy választmányhoz tétetik át.

17. A szakosztályok ülései nyilvánosak.

18. A beíraskor fel nem jegyzett értekezéseket utólag is be lehet jelenteni a szakosztály jegyzőinél.

VI. fejezet. Tudományos estélyek.

19. A tudományos estélyek feladata a nagy közönség számára közérdekű tárgyakat, főleg kísérletek és bemutatások kíséretében fejtegetni.

20. Tudományos estély a helyi és egyéb körülményekhez képest, mindennap tartható a délutáni vagy esti órákban.

VII. fejezet. A közülés nagy választmánya.

21. A közülés tárgyainak elintézésére a közülés nagy választmánya alakul, a vándorgyűlés tisztviselőiből, a szakválasztmányokból, ezenkívül, — a mennyiben jelen vannak — az állandó központi választmány tagjaiból és a mult vándorgyűlés tisztviselőiből.

22. Elnöke a vándorgyűlés elnöke, ki az imént felsorolt tagokon kívül, oly tagokat is hívhat a nagy választmányba, kik a vándorgyűlés érdekében kitűnő buzgalmat fejtettek ki, kiknek részvétele a tárgyalás folyamára előnyös, vagy kik a fenforgó kérdésekben különös tájékozottsággal bírnak. Ezen tagok száma ötnél több nem lehet.

23. A közülés nagy választmányának teendői:

- a) a közülés jegyzőkönyvének hitelesítése;
- b) a pénztári számadás megvizsgálása, s a pénztárnok felmentése;
- c) a költségek és tiszteletdíjak megálapítása;
- d) a jövő vándorgyűlés helyének és tisztikarának megválasztása;
- e) a központi állandó választmány kiegészítése;
- f) a hozzá betérjesztett, nemkülönbén a saját körében felmerült indítványok tárgyalása.

24. A közületi nagy választmány ülései nyilvánosak.

VIII. fejezet. Az állandó központi választmány.

25. Az állandó központi választmány a magyar orvosok és természetvizsgálók vándorgyűlésének állandó közege, mely az egyes gyűlések között az összefüggést tartja fenn.

26. Tagjai alapítók és választottak.

a) Alapítók azok, kik a vándorgyűlések iránt való buzgalmuknak az által adtak kifejezést, hogy orvosi vagy természettudományi célra pályadíjjal a vándorgyűlések rendelkezésére legalább 100 darab aranyat adományoztak.

b) A választott tagok száma 60, kik közül 45 fővárosi, 15 vidéki. E tagok harmada időszakonként kilép, s a kilépők újra megválaszthatók.

Ezen ügyrend életbelépte után a választmány fővárosi és vidéki tagjainak arányosan első és második harmada kisorsoltatik, ezután sorrendben lépnek ki, kiknek három ülészsaka lejárt.

27. Az elnökség — elnök és alelnök és jegyzők — három ülészsakra választatnak. A pénztárnokot, levéltárnokot, ellenőrt a közgyűlés választja, ezek is tagjai a központi állandó választmánynak.

28. Az állandó központi választmány a lefolyt vándorgyűlés után havonként a következő vándorgyűlés előtti hónapban két hetenként ülést tart.

29. Első ülése után azonnal intézkedik, hogy a helyi bizottság alakuljon a következő vándorgyűlés helyén, s működését megkezdje.

Legalább ápril havában a gyűlés előtt szétküldi a meghívókat, melyekben a program főbb pontjait jelentőségük szerint kiemeli.

30. Felügyel a levél- és a pénztárra. Ötven forintnyi összeget, utólagos bejelentés mellett az elnök, ennél nagyobb összeget csak maga a választmány utalványozhat. A pénztárt félénként megvizsgáltatja.

31. Intézkedik továbbá a „Munkálatok“ elkészítése s a pályázatok kihirdetése iránt.

32. Az egyes szakok igényeinek megfelelően a választmány albizottságokra oszlik, melyek maguknak külön tisztviselőket választanak.

33. E szakbizottságok a jövő nagygyűlés tudományos működését készítik elő.

a) Legalább félévvel a nagygyűlés előtt kijelölik az egyes szakosztályok szervező elnökét;

b) a beérkezett pályaművek megbírálásáról gondoskodnak;

c) működéséről az elnökök negyedévenként az állandó központi választmány ülésében jelentést tesznek.

IX. fejezet. Helyi bizottság.

34. A helyi bizottság tagjai a vándorgyűlés tisztviselői, és a helyszínen a bizottság teendőire vállalkozó és választott szakférfiak és hatósági személyek.

35. Teendői:

a) a vándorgyűlést az alapszabályok és ügyrend értelmében, a helyi viszonyoknak megfelelően tervezi;

b) az állandó központi választmánynyal egyetemben a helybeli tudományos erőket közreműködésre szólítja fel;

c) a hely és környéke érdekességeinek megismertetésére kirándulásokat rendez;

d) gondoskodik az elszállásolásról, ételmi ellátásról, helyiségekről stb.

X. fejezet. A vándorgyűlés nyomtatványai.

36. A „Napi Közlöny“ :

A Napi Közlönyt a titkárok szerkesztik.

Megjelen minden reggel, és tartalmazza : a beirt tagoknak — csoportok szerint összeállított — névsorát és lakását, minden ülés előrajzát, a szakülések helyét, idejét és tárgyait, a tartott értekezések kivonatát; az utolsó számban azon tagok névsorát, kik beiratták ugyan magukat, de személyesen meg nem jelentek; általában a történekről s kirándulások-, kiállításról tudósít.

37. A „Munkálatok“ ;

a) A vándorgyűlés „Munkálatainak“ szerkesztésére az állandó központi választmány szerkesztő bizottságot küld ki, melynek tagjai első sorban a titkárok és a szakbizottságok jegyzői.

b) A szerkesztők a költségvetést jóváhagyás végett a közp. állandó választmánynak kötelesek bejelenteni.

38. A Munkálatok tartalmazzák :

a) az alapszabályokat és az ügyrendet ;

b) az előbbi nagygyűlések helyét és tisztviselőit, s a lefolyt vándorgyűlésnek tisztikarát ;

c) az elnöki beszédet s egyéb a közületeken tartott beszédeket ;

d) a szakcsoportok elnökeinek megnyitó beszédeit (adresses) ;

e) a tudományos estélyek leírását ;

f) a szakületekben tartott és a felvételre ajánlott értekezéseket ;

g) a közületek és a közületes nagy választmány üléseinek jegyzőkönyveit.

39. A fölvétetni határozott értekezések kéziratát a szerzők, ha lehet, adják át azonnal a titkároknak, vagy azon év decz. 31-ig okvetlenül küldjék be az állandó központi választmánynak.

PROGRAMM.

Augusztus 20., 21., 22-kén Vasárnap, Hétfőn, Kedden délelőtt-délután beiratkozás Sztupa György urnál a nagygyűlés pénztárnokánál a városháza nagy tanácstermében.

Az emlékkönyvek, napi közlöny 1-ső száma és a szállásjegy a beiratkozáskor kézbesítettnek az érkező tagoknak.

Augusztus 22-kén Kedden.

Délután 5 órakor a megbízólevelek átadása.

E végből kéretnek a nagygyűlés tisztelt tagjai, hogy a XXII-dik nagygyűlés helyben lakó elnöke fötiszteletű és nagyságos Révész Bálint püspök ur lakásán az említett órában megjelenni sziveskedjenek.

(Egyháztér. A nagytemplom mellett nyugot felől eső szegletház.)

A nagygyűlés egyik titkára a megbízólevelek összeírása ügyében az érkező tagok segítségére leend.

Estve 8 órakor ismerkedési estély a Bikában.

(A Piacz-utczán ujonnan épített városi nagy vendéglő s szálloda) Debreczen városnak ezen estélyre vonatkozó meghívója a nagygyűlés tagjainak a beiratkozáskor fog kézbesítetni.

Augusztus 23-kán Szerdán.

Délben.

Délelőtt 10 órakor megnyitó közgyűlés a „Bika“ czimű nagy vendéglő disztermében.

Tárgyai :

1. Elnöki beszéd tartja Révész Bálint tiszántuli ref. egyházkerületi püspök s kir. tanácsos a magyar orvosok és természetvizsgálók XXII-dik nagygyűlésének egyik elnöke.

2. Üdvözlések, alapszabályok, a központi választmány jelentéseinek felolvasása.

3. Dr. Török József tanár, a XXII-dik nagygyűlés alelnökének értekezése „A magyarországi meteoritéről általában, s különösen a kabai meteoritokról.“

4. Dr. Popper Alajos a debreczeni orvostudományi egyesület elnöke „Emlékbeszéd Dr. Kain Albert felett.“

5. Dr. Bódogh Albert a XXII-dik nagygyűlés alelnökének értekezése

A közgyűlés nyilvános.

Délben

1 órakor köze béd a Bikában.

Délután.

Délután 5 órakor tudományos estély. Előadás „Hatvani debreczeni tanárról“, tartja Dr. Kiss Károly budapesti egyetemi tanár-segéd.

Az előadás helye a ref. collegium diszterme.

Augusztus 24-kén Csütörtökön.

Délelőtt.

A szakosztályok alakulása.

Az orvosi szakosztályokat megnyitó beszéd tartása mellett megalakítja Dr. Török József debreczeni főiskolai tanár, a magyar tudományos akadémia rendes tagja s nagygyűlési alelnök. Helyiség : a ref. főiskola diszterme.

A természettudományi szakosztályokat megnyitó beszéddel megalakítja Hunfalvi János a magyar tudományos akadémia rendes tagja. Helyiség a ref. főiskolában a vegytan-terem.

A társadalmi szakosztályok csoportját megnyitó beszéddel megalakítja Dr. Király Ferencz a debreczeni kereskedelmi és iparkamara titkára. Helyiség: a ref. főiskolában a gymnasiumi VIII-dik osztály terme.

Az osztályok megalakulása után a szakosztályok munkálkodása, t. i. az értekezések tartása kezdetét veszi. A szakosztályok helyiségeül a ref. főiskola alkalmas termei szolgálnak.

Régibb bejelentések szerint a természettudományi szakosztályok egyikében F. Rodwell ur — a Marlborough College nagyhirű tanára — fog értekezni a „Modern Vulcanológiáról.” A társadalmi szakosztályok megalakulása után azok egyikében Dr. Vedrődi Viktor a debreczeni gazdasági tanintézet tanár bevezető előadást tart „A cognac gyártásról” általa szerkesztett készülékek és rajzok bemutatása mellett.

Délután.

E nap délutánján tartja meg az orvosi szakosztályok valamelyikében Dr. Tordai Ferencz budapesti orvos, gyermek-gyógyász előadását „A bélhurtról gyermekeknél.”

Délután 5 órakor tudományos estély.

Antolik Károly aradi gymnasiumi tanár előadása „A villámszikra sikamlásáról s a villám hatásáról.” Mutatványokkal. Helyisége: a főiskola.

A gyűlés további lefolyására nézve megjegyezzük, hogy Augustus 25-kén Pénteken délelőtt a szakosztályok működésüket folytatják, délutánra a város nevezetességei megtekintése és a helybeli kir. gazdasági tanintézet félóra járásnyira eső Pallagi földmives iskolájának meglátogatása van kitűzve. Szombaton Augustus 26-kán a szakosztályok folytatják s be is fejezik működésüket.

Vasárnap Augustus 27-kén bezáró közgyűlés.

E napok részletesebb programját a „Napi Közlöny” következő számaiban közöljük.

Kirándulás a nyiregyházai Sóstó fürdőre.

Nyiregyháza városa tanácsa és a sóstói fürdő választmánya szíves meghívása folytán a magyar orvosok és természetvizsgálók tagjai f. hó 27-én, a bezáró közgyűlés után 11 órakor délelőtt vasuton a Sóstóra rándulnak, annak megtekintése végett.

Feltételek s tudnivalók:

1. Fizetendő a külön vonaton az oda s vissza utazás, melynek ára 50 résztvevő mellett 5 frt, 100 résztvevő mellett személyenkint 2 frt 50 kr.

2. Kiszállítás Nyiregyházán, s a kirándulók Nyiregyháza városa s a fürdő választmány által használatra bocsátott fogatokon, egy lombdus erdőn keresztül, mely szépségénél fogva megtekintésre méltó, fél óra alatt a fürdőbe érnek.

3. Délben ebéd 2 órakor, melyre a magyar or-

vosok és természetvizsgálók gyűlésének tagjai Nyiregyház városa tanácsának és a sóstói fürdőtársaság vendégei.

4. Visszautazás este 7 órakor a magán fogatokon Nyiregyházára s megérkezés este 9 óra előtt Debreczenbe a külön vonattal.

5. A kik ezen kirándulásban résztvenni kívánnak, szíveskedjenek magukat a beíró irodában a városháza nagy termében f. hó 25-kén déli 12 óráig bezárólag bejelenteni.

Dr. Dulácska Géza,
a magyar orvosok és természetv.
áll. közp. választmányának jegyzője.

Kirándulás a „nagy Hortobágyra.”

1882. augusztus 28-án reggel 5 órakor, indulás a „Bika” szálloda elöl.

Fuvardíj esteli, reggeli, ebéd költségei 6 frt 50 kr.

A résztvenni kívánó 1882. aug. 25-én déli 12 óráig a 6 frt 50 kr. befizetése mellett jelentkezzék és iratkozzék be a központi irodában.

Tudomásul.

Szándékom volt az orvosi szakosztályban indítványt tenni, hogy egy kis bizottság küldessék ki Bihar megye egyik elhanyagolásnak indult, de előttem még gyermekkoromból ismeretes ásványvize s kis fürdője Szalárdnak megtekintésére, még pedig tenni akartam egy részről azért, mert vérző szívvel látom, hogy Magyarországnak gyógyvizekben gazdagsága mily keveset jövedelmez, s így szeretném, ha minden kis fürdő iránt is felköltetnék a figyelem, de főleg Szalárdnál indokul szolgál, hogy abba élet öntessék, ha a bizottság a vizet jónak, s körülményeit fejlődésre képeseknek lelendi. Sajnosan értesültem arról, hogy e gyógyviz új birtokosa nem fektet súlyt többé a gyógyforrásra, s így az orvosi bizottság minden bátorítása lelket nem önthetne az enyészetnek átadott ásványvizbe. Ennélfogva a programmból ezen pont levétettnek tekintendő.

Dr. Dulácska Géza.

Hajdúmegye leírása a nyomdának az utóbbi napok alatt volt soknemű elfoglalatása miatt csak ma kerülhetett ki a sajtó alól, és már befűzés alá adatott; miután e 17 ivre terjedő mű egyik fő célja az volt, hogy az újonnan alakult, s még igen kevéssé ösmert megye viszonyai felől a nagygyűlés igen tisztelt tagjainak némi tájékozás és a megye részéről nyújtott emlék gyanánt szolgáljon: szükségesnek tartom tudatni, miszerint az a hét — illetőleg a nagygyűlés — folyama alatt, biztosan megjelenik és később, ezen lapok útján közzé teendő időben is helyen fog szeretett vendégeink között kiosztatni. — Debreczen, 1882. aug. 21.

Varga Geiza.

A XXII. nagy gyűlés beiratkozott tagjainak névsora, illetőségük, lakhelyük és azon osziály megnevezése, melybe beiratkoztak.

Simonffy Imre kir. tanácsos, Debreczen sz. kir. város polgármestere Debreczen, társadalmi osztály, czegléd-utcza 2156.

Dr. Török József orvostudor és nagygyűlési alelnök. Sztupa György nagygyűlési pénztárnok.

Dr. Zelizy Dániel a XXII. nagygyűlés titkára Debreczen, orvosi o. Teleky-u. 2173.

Dr. Varga Geiza megyei főorvos és nagy gyűlési titkár Debreczen, orvosi o. nagy-ujtca 1709.

Horváth Endre orvos Budapest, orvosi o. kis-csapó-utcza 373.

Révész Kálmán hittanhallgató Debreczen, term. tud. o. piacz-u. 1822

Rövid Vozári Gyula ref. gymn. tanár Szatmár, társadalmi o. nagy-hatvan-u. 1521.

Domokos Lajos néptanító Debreczen, gazd. társ. o. Széchenyi-u. 1764.

Dr. Popper Alajos orvos Debreczen, orvosi o. Széchenyi-u. 1722

Steinfeld Antal magánzó Debreczen, term. tud. Piacz-u. 1001.

Berger Henrik földbirtokos, Debreczen, gazd. o. Széchenyi-u. 1771.

Különfélék.

— A magyar orvosok és természet vizsgálók nagy gyűlésének Debreczenben jutott először a szerencse, hogy tagjai közé angol tudóst is számíthat. E ritka vendég és kiváló nagy gyűlési tag F. Rodwell ur a Marlborough college nagy hírű tanára, ki nem elégedett meg azzal, hogy távol hazájából uti töredelmek árán a magyar orvosok és természetvizsgálók vándor gyűlését meglátogatni elhatározta, hanem még földtani ösmeretei tárházából, nagy tudománya kincsei közül értekezéssel, előadással is meg akarja ajándékozni a debreczeni nagy gyűlést. Azt Londonból érkezett tndósításokból tudjuk, hogy a tisztelt tanár ur beirt tagja a XXII-ik nagy gyűlésnek, tagsági jegyét még otthon kézhez vette. Későbbi küldeményeket nagy gyűlésünk érdemes pénztárnoka Sztupa György ur hozzá már Berlinbe czimezett, de hogy mikor érkezett a tudós vendég Budapestre azt még nem hallottuk. Valószínű, hogy a nagy gyűlés kezdetén itt leend körünkben Debreczenben, hol e hó 24-kén a természettudományi szaksoport előtt — vagy talán inkább a nagy gyűlés összes tagjai előtt érdekes és nagyfontosságú előadását a „modern vulcanológiáról“ — ha valami akadály közbe nem jött — megtartandja.

A magyar orvosok és természetvizsgálók bizonyára megtisztelve érzik magukat ily nagyhirű tagtárs közzéjük lépése által minő F. Rodwell tanár ur.

Ismételten üdvözljük e város, a vándorgyűlés és a magyar haza jeles vendégét s óhajtjuk hogy ránk nézve megtisztelő terve kivitelében — megérkezésében — semmi fenakadás ne fordult légyen elő.

— A ma Augustus 22-én estve 8 órakor kezdődő **ismerkedési estélyre** szóló jegyeket a nem debreczeni illetőségű nagygyűlési tagok Sztupa György urnál, a debreczeni illetőségű tagok pedig a Napi közlöny szerkesztőségében legyenek szivesek magukhoz venni.

— A holnap Szerdán délben a Bikában tartandó **közebédre** jegyek kaphatók Sztupa György nagygyűlési pénztárnok urnál a városháza nagy tanácstermében. Egy jegy ára 3 frt.

— **Dr. Kiss Károly** budapesti egyetemi tanársegéd, városunk szülötte, aug. 23-án d. u. 5 órakor a ref. collegium új épületében érdekes népszerű előadást tart **physikai kísérletekkel egybekötve** „Hatvani debreczeni tanárról.“ Az előadás alkalmával ismertette lesz a „Hatvani mondakör“, annak keletkezése és alapja, Hatvani élete és működése s végül a mult századból reánk maradt s a ref collegium szertárában őrzött physikai eszközök bemutatása kísérletekkel.

— Szerdán Augustus 23-án estve a nagygyűlés tagjai tiszteletére, a színházban műkedvelői előadás fog tartatni, melynek jövedelme a debreczeni Fröbel-gyermekkert alapjához fog csatoltatni.

Felhívjuk ezen előadásra vendégeink figyelmét s ajánljuk ugy a műkedvelők, mint a város színházának megtekintését.

— Debreczen város egyetemes leírását díszes keménykötésbe köttethetik a nagy gyűlés tagjai itt időzésük alatt, Dávidházi Imre helybeli könyvkötőnél. A kemény fedél a városháza épületében levő Telegdi K. Lajos könyvkereskedésének kirakatában is látható. E könyvkereskedés a bekötésre vonatkozó megrendelést is elfogadja.

— **A XXII-ik nagy gyűlés tagjai következő emlékeket kapják:**

1. Magyar orvosok és természetvizsgálók Szombat-helyt tartott XXI-ik nagy gyűlésének vázlata és munkálatai.

2. Debreczen szabad kir. város egyetemes leírása.

3. Hajdumegye leírása.

4. A Debreczen-biharmegyei gyógyszerésztestület és az általános magyarországi gyógyszerész-egylet III. kerület IV. járás gyógyszerésztestülete és egyletének története alapításuk óta.

5. Az idült Bright-kör. Irta dr. Fischer Adolf.

6. Ismertető a nyilvánossági joggal felruházott fiu-nevelő és tanintézetéről Rákos-Palotán. Közli dr. Szabó Alajos.

7. Egy új orrcsap az orrüreg kimosására. Dr. Fischer Adolftól.

8. A bártfai savanyuviz források leírását Toperczer gyógyszerész és a bártfai ásványviz források bérlője szivességéből.